

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ФМФР

Баранова В. Г.

“ ___ ” _____ 2018 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності «Фінанси і кредит» за

темою:

«Оцінка фінансового стану страхової компанії»

Виконавець :

студент фінансово-економічного факультету

Кричківський Денис Сергійович

Науковий керівник :

старший викладач

Бондаренко Павло Валерійович

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	5
1.1. Сутність та джерела формування фінансових результатів страхових компаній.	5
1.2. Оцінка формування, розподілу та використання фінансових результатів	14
1.3. Державне регулювання фінансового стану страхових компаній в Україні	18
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»	27
2.1. Оцінка основних показників фінансового стану СК «Арсенал Страхування»	27
2.2. Дослідження фінансової стійкості та платоспроможності СК «Арсенал Страхування»	32
2.3. Економіко-математичне модулювання процесу оцінки фінансового стану СК «Арсенал Страхування»	36
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»	39
3.1 Контроль за фінансовою діяльністю СК «Арсенал Страхування» ..	39
3.2. Основні заходи щодо поліпшення ефективності фінансової діяльності СК «Арсенал Страхування»	47
ВИСНОВОК	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Страхова діяльність є невід’ємною частиною фінансово-економічної стабілізації, адже страхові компанії займаються не лише страховою діяльністю, завдяки якій фізичні та юридичні особи спроможні

регулювати свої ризики, але й здійснюють інвестиційну діяльність стимулюючи розвиток економіки в цілому. Отже, оцінка фінансового стану страхових компаній є загально важливою, бо від стану страхової діяльності залежить розвиток та стабілізація економіки загалом.

Послідовний перехід до ринкової економіки об'єктивно зумовлює зростання потреби у страховому захисті всіх суб'єктів ринку. Реформування всієї системи економічних відносин, соціальних перетворень, що відбувається в Україні, надають особливої ваги розв'язанню проблем страхового захисту, спонукають до пошуку дієвих механізмів акумулювання ресурсів страховиків і страхувальників та їх ефективне використання під час реалізації страхової події.

Теоретична та законодавча невизначеність у багатьох аспектах фінансового стану страхової організації перешкоджає та ускладнює аналіз, оцінку та управління фінансовим станом.

Фінансовий стан страхової компанії визначається розміщенням і використанням її фінансів. Фінансовий стан страхової компанії характеризується забезпеченістю власними обіговими коштами, станом нормованих запасів товарно-матеріальних цінностей, станом та динамікою дебіторської і кредиторської заборгованості, оборотністю коштів, платоспроможністю та іншими підсумками фінансово-господарської діяльності підприємства, які дозволяють дати оцінку досягнутим результатам, зробити висновки про рівень фінансово-економічного стану та про наявність нереалізованих внутрішньогосподарських резервів.

Саме тому тема дипломної роботи «Оцінка фінансового стану страхової компанії» є актуальною.

Об'єктом дослідження є економічні процеси щодо оцінки фінансового стану в страхових компаніях.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають з приводу оцінки фінансового стану страхових компаній на прикладі СК «Арсенал Страхування».

Метою даної роботи є аналіз теоретичних та методичних засад процесу оцінки фінансового стану страхової компанії.

Відповідно до поставленої мети сформульовані такі завдання:

-розглянути сутність та джерела формування фінансових результатів страхових компаній;

-висвітлити оцінку формування, розподілу та використання фінансових результатів;

-охарактеризувати державне регулювання фінансового стану страхових компаній в Україні;

-провести оцінку основних показників фінансового стану страхової компанії на прикладі СК «Арсенал Страхування»;

-дослідити фінансову стійкість та платоспроможність СК «Арсенал Страхування»;

-проаналізувати контроль за фінансовою діяльністю СК «Арсенал Страхування»;

-запропонувати заходи щодо поліпшення ефективності фінансової діяльності СК «Арсенал Страхування».

Методи дослідження: метод аналітичних коефіцієнтів, горизонтальний аналіз, аналіз абсолютних і відносних показників, зрівняльний аналіз, метод економіко-математичного моделювання.

Інформаційною базою дипломної роботи є законодавчі та нормативні акти, що регламентують діяльність вітчизняних страхових організацій; наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, періодичні видання; офіційні статистичні матеріали; дані звітності страхових організацій України, а також матеріали фінансової та статистичної звітності СК «Арсенал Страхування».

ВИСНОВКИ

Страхові компанії концентрують майнові інтереси страхувальників та виконують зобов'язання перед ними, а також перед державою, партнерами і співробітниками. Однією з головних цілей їх діяльності є досягнення стійкого фінансового стану, що об'єднує всі елементи фінансових відносин та характеризується системою показників, які відображають наявність розміщення і ефективність використання фінансових ресурсів.

З урахуванням сутності децентралізованих фінансів та особливостей страхової діяльності можна визначити фінанси страхових організацій як регульовані державою економічні відносини у грошовій формі, які виникають в процесі формування, розподілу і використання фінансових ресурсів страховика для забезпечення його статутної діяльності, власного розвитку та інтересів засновників.

Забезпечення функціонування страхових компаній необхідними фінансовими ресурсами для досягнення поставлених завдань економічного і соціального розвитку здійснюється у процесі її фінансової діяльності. За П(С)БО №4 «фінансова діяльність — діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства». Оцінка фінансового стану страхової компанії донедавна розглядалась виключно з точки зору забезпечення виконання страховиком своїх зобов'язань перед страхувальниками, тобто лише з позицій достатності капіталу й тільки державою в особі регуляторних органів. Однак останнім часом страхова діяльність вважається досить привабливою для інвестування, що зумовлює інтерес до питання оцінки фінансового стану страхової компанії з метою визначення її надійності, конкурентоспроможності, та порівняння з можливими альтернативними вкладеннями.

Низька капіталізація компаній, характерна для страхового ринку, суттєво гальмує його розвиток. З огляду на це, нарощування власного капіталу, в першу чергу, за рахунок нерозподіленого прибутку, дозволить поширити страховий

захист на великі та катастрофічні ризики, збільшивши місткість страхового ринку. Це також дозволить залишати більшу частку ризиків на власному утриманні українських страховиків, не передаючи їх повністю в перестраховання нерезидентам. Оцінка фінансового стану страховика проводилась на базі страхової компанії СК «Арсенал Страхування». Результати засвідчили про ефективне використання фінансових ресурсів, якими володіє страхова компанія. Вартість фінансових ресурсів СК «Арсенал Страхування» в 2017 р. збільшилась на 452334 тис. грн., головним чином за рахунок збільшення необоротних активів на 75077 тис. грн., а також за рахунок збільшення частки перестраховика у страхових резервах на 89242 тис. грн.

Негативний вплив на стійкість фінансового стану страхової компанії СК «Арсенал Страхування» має низька частка власних коштів про що свідчить коефіцієнт автономії який в 2017 р. склав 0,4. Значення показника говорить про те, що 40% своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. Бажаним заходом є вкладання додаткових коштів власниками або залучення стороннього інвестора.

Суб'єктами внутрішнього контролю страхової компанії є управлінський персонал (директори, начальники різних відділів), спеціальні служби (спостережні ради, ревізійні комісії, відділи внутрішнього аудиту) та обліковий персонал, а саме відділ бухгалтерії. Внутрішній або внутрішньогосподарський контроль проводиться безпосередньо у страховій компанії СК «Арсенал Страхування» її керівниками та спеціалістами. Методичні прийоми та процедури зовнішнього контролю фінансових ресурсів страхової компанії СК «Арсенал Страхування», незалежно від проведення тематичної перевірки, ревізії чи аудиту є однаковими, що спрямовані на виявлення порушень, відображенні в облікових регістрах та звітності, запобігання порушень у майбутньому. Внутрішній контроль страхових резервів страхової компанії здійснюється в трьох формах (самоконтроль, функціональний та інституціональний контроль) кожна з яких виконується одночасно суб'єктами контролю. Визначено повноваження та завдання кожного із

суб'єктів контролю за станом страхових резервів (формування, використання, розміщення) та поставленні завдання, що сприятимуть налагодженню ефективної системи функціонування страхової компанії, високим позиціям у рейтингах та уникненню правопорушень, підвищить якість та ефективність роботи працівників страхової компанії, зокрема бухгалтера з обліку страхових резервів, актуарія, аудитора, фінансиста та інших, які мають пряме відношення до зміни стану страхових резервів. Відмічено, що страхові компанії є важливою складовою фінансового ринку та входять до числа провідних інституційних посередників. Завдяки їх діяльності відбувається консолідація заощаджень індивідуальних інвесторів, забезпечується рівновага на ринку капіталів через погодження пропозиції й попиту на фінансові ресурси, перерозподіляються і зменшуються фінансові ризики між консервативними та агресивними учасниками ринку, забезпечується підвищення ліквідності фінансових вкладень шляхом професійного портфельного управління активами. Світовий досвід свідчить, що співпраця страхових компаній і банків є взаємовигідною, оскільки для страхових компаній – це збільшення обсягів продажу страхових продуктів, розширення клієнтської бази та каналів збуту, скорочення частки витрат на організацію продажу; для банків – страхування ризиків, пов'язаних з банківським бізнесом, покращення конкурентної позиції на ринку, підвищення лояльності з боку клієнтів, зміцнення іміджу.

Розглянуто зарубіжний досвід формування страхових резервів, що в країнах з розвиненими ринковими відносинами прийнято називати технічними резервами, створення яких обумовлено вимогами техніки проведення страхових операцій (на відміну від звичайних резервів, що створюються кожною господарською одиницею згідно з чинним законодавством). Наявність технічних резервів є необхідною умовою забезпечення платоспроможності страхової компанії, в зв'язку з чим їх формування є обов'язковим для страховика. Вони є фінансовою гарантією виконання страховиком своїх зобов'язань перед страхувальником, проте різний методологічний підхід обумовлює різну методику їх формування. Запорукою стабільного розвитку страхової компанії служить фінансова стійкість, тобто стан

фінансових ресурсів, при якому вона спроможна забезпечити безумовне виконання прийнятих страхових зобов'язань і подальший ефективний розвиток продажу страхових послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В. Д. Страхова справа / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. – К. : Знання, 1997. – 216 с.
2. Бігдаш В.Д. Методичні аспекти фінансового бізнес-планування діяльності вітчизняної страхової компанії // Вісник Хмельницького національного університету. — 2009.-№3,Т.1.
3. Білик М.Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування [Текст] : монографія / М.Д. Білик, Т.О. Білик; Міністерство освіти і науки України, Київський нац. університет технологій та дизайну. – К: КНУТД, 2012. – 280 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік [Текст] / Ф.Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, С. Л. Береза. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 672 с.
5. Вороніна О.О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства [Текст] : автореферат : спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами / О.О. Вороніна; Харківський нац. економічний ун-т. – Харків, 2009. – 25 с.
6. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. — КНЕУ, 2007. — 328с.
7. Говорушко Т.А., Стецюк В.М.. Страхування: навч. посіб. / Говорушко Т.А, Стецюк В.М.; за ред. Говорушко Т.А. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.

8. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2011 — 376 с.
9. Горбач Л.М. Страхова справа: Навч. посібник.-2-ге вид., виправлене. — К.: Кондор,2003. — 252с.
10. Економіка підприємства: Підручник / За ред.. А.В.Шегди. — К.: Знання, 2006. — 614 с.
11. Загородній А.Г.Облік і аудит: Термін. словник [Текст]/Загородній А.Г., Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, №4/2013 360 Вознюк Г.Л., Партин Г.О. – Львів: «Центр Європи», 2002. – 671 с.
12. Закон України «Про внесення змін та доповнень до Закону України "Про страхування"» // Голос України. – 2002. – 14 жовтня.
13. Законодавство України про страхування // Бюл. законодавства і юридичної практики України. – 1997. – № 4. – 368 с.
14. Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 р. № 85/96- ВР // www.rada.gov.ua.
15. Козьменко О.В. Страховий ринок України у контексті сталого розвитку: монографія. — Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. — 350 с.
16. Кондраков Н. П. Бухгалтерський облік [Текст]: Навчальний посібник / Н. П. Кондраков. – [4-е вид., доп.]. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 640 с.
17. Луговий В.А. Облік капіталу, позичок і фінансових результатів [Текст]/ В.А. Луговий. – М.: АТ "ІНКОНСАУДІТ", 1995. – 128 с.
18. Мочерний С.В. Політична економія: навч.посіб. / Мочерний С.В. – К.: Знання–Прес, 2002. – 687 с. 8. Пипко В. А. Настільна книга бухгалтера та аудитора [Текст] / В.А. Пипко, Л.Н. Булавіна. – [5-е вид., доповнене]. – М.: Фінанси і статистика, 2011. – 592 с.

19. Нагайчук Н.Г. Оцінка вартості капіталу страховика// Економіка і регіон №1(20) — 2009-ПолтНТУ.
20. Нагайчук Н.Г. Оцінка вартості страхового бізнесу// Фінанси України. — 2008. — № 3. — С.111-116.
21. Нагайчук Н.Г. Теоретичні підходи до визначення змісту поняття «фінанси страхових організацій»// Інвестиції: практика та досвід. — 2010.- №11. — с. 32—
35. — (Загальні питання економіки).
22. Нікуліна М.М. Страхування. Теорія і практика / М.М. Нікуліна, С.В. Березіна. - М.: ЮНИТИ, 2007. - 180 с.
23. Осадець С. С. Страхування / С. С. Осадець. – К. : КНЕУ, 1998. – 528 с.
24. Пипко В. А. Настільна книга бухгалтера та аудитора [Текст] / В.А. Пипко, Л.Н. Булавіна. – [5-е вид., доповнене]. – М.: Фінанси і статистика, 2011. – 592 с.
25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
26. Пушкар М. С. Фінансовий облік [Текст] : Підручник / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 628 с.
27. Селівьорстов, О. Оцінка фінансового стану страховиків [Текст] / О. Селівьорстов // Український науково-практичний журнал «Страхова справа».— 2003. – №4. – С. 80–88.
28. Соколов Я. В. Основи теорії бухгалтерського обліку [Текст] / Я.В. Соколов. – М: Фінанси і статистика, 2000. – 496 с.
29. Страхування : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Ярослав Шумелда. —

Вид. 2-е, розширене. — К.: Міжнар. агенція «БІЗОН», 2007. — 377 с.: іл., табл. — (Серія «Бібліотека страхування»).

30. Страхування: теорія та практика. : Навч.-метод. посіб. / Внукова Н.М., Успенко В.І., Временко Л.В. — Х.: Бурун Кн., 2007. — 371с.
31. . Супрун Н. В. Управління капіталом страхових компаній // Економіка: проблеми теорії та практики. — Д., 2009. — Вип.250, т.9. — С.2259–2268.
32. Управління фінансовою діяльністю суб'єктів підприємництва: Навчальний посібник / За редакцією д-ра економ, наук, проф. Кочеткова В.М. — К.: МУФ, 2009. — 556 с
33. Хавтур О. В. Оптимізація структури капіталу страхових компаній // Економічні проблеми розвитку будівництва в Україні. — Тернопіль: Екон. думка, 2001. — С.59–63.
34. Щербаков В.А. Страхование : учебное пособие / В.А.Щербаков, Е.В.Костяева.- М.: КНОРУС, 2007. — 312 с.